

Vägledning för Kommunernas kontroll inom
pilotprojekt:

Offentlig kontroll av insamling av matavfall kategori
1 och 3

Innehåll

Beskrivning av kontrollområdet och kontrollobjekt	3
Syfte	4
Avgränsning i vägledningen.....	4
Kontaktuppgifter	4
Risker inom kontrollområdet.....	4
Dokumentationskrav/rapportering	5
Kontrollpunkter matavfall kategori 3.....	6
1. Går allt matavfall som avfall enligt miljölagstiftningen?	6
2. Får den mottagande anläggningen motta matavfallet kategori 3?.....	7
3. Används handelsdokument och register vid utlämning och transport av matavfall?	7
4. Är behållaren/förpackningen med matavfall korrekt märkt vid utleverans?	8
Kontrollpunkter matavfall kategori 1	9
1. Är den mottagande anläggningen godkänd eller registrerad för att ta emot matavfall kategori 1?.....	9
2. Transporteras och förvaras matavfallet i lämpliga behållare och är de korrekt märkta?	9
3. Är transporten registrerad för att hantera matavfall kategori 1?	10
4. Används handelsdokument och register?	10

Beskrivning av kontrollområdet och kontrollobjekt

Kontrollområdet omfattar insamling av animaliska biprodukter i form av matavfall från alla typer av kök och restauranger undantaget privata hushållskök.

Definition matavfall enligt förordning (EU) nr 142/2011: ”Alla typer av matavfall, inklusive använd matolja, från restauranger, storkök och andra typer av kök, inbegripet centralkök och hushållskök”

Eftersom förordningen endast omfattar animaliskt material omfattas inte sådant matavfall som enbart består av vegetabilier och som inte kommit i kontakt med livsmedel med animaliska beståndsdelar eller med animaliska biprodukter.

Matavfall, som inte kommer från internationell trafik (fordon som trafikerar utanför EU, Norge eller Schweiz) är kategori 3.

Matavfall, som kommer från internationell trafik är kategori 1. Matavfall kategori 1 uppstår vid hamnar eller flygplatser för internationell trafik.

Matavfall kategori 1 flygplatser: Livsmedelsverket har kontrollansvaret för livsmedelshanteringen vid cateringköken och därmed kontrollen av utlämnandet. Kommunen har kontrollansvaret för transporten av matavfall kategori 1. Papperskorgar på flygplaster behöver inte hanteras som kategori 1. Tullbeslag och sådant som frivilligt lämnas över vid tullfiltret ansvarar tullverket för att det bortskaffas.

Matavfall kategori 1 vid hamnar: IMO (International Maritime Organization) inom FN ansvarar för bland annat säkerhet och förebyggande av utsläpp inom sjöfart. Riktlinjer för hur avfall från båtar ska tas om hand finns:

- Både båt och hamn har ett ansvar.
- Hamnarna ska ange vad de har för faciliteter som rederierna kan ta del av i en specifik databas (Port reception Facilities Database)
- Ett standardiserat dokument (”Advance Notification Form”) används där båten beskriver sitt avfall innan ankomst. Typ och mängd av avfall ska anges t.ex. ”food waste”, ”cooking oil”.
- Kvitto ska ges till båten på vad som lämnats i hamnen.

Om ingen sortering gjorts på båten ska allt hushållsavfall hanteras som matavfall kategori 1. Om matavfall har sorterats ut får resterande ”hushållsavfall” hanteras som hushållsavfall.

Det finns två alternativ i hamnen:

1. Rederiet har avtal med avfallsbolag som hämtar avfallet direkt vid båten. I detta fall ansvarar kaptenen för att handelsdokument följer med sändningen.

2. Båten lämnar avfall i hamnen. Hamnen ansvarar för att materialet hanteras och märks upp på ett säkert sätt, utfärdar handelsdokument och skickar avfallet vidare till förbränning.

Vid flyg och hamnar är det viktigt att inte vilda djur kan komma åt sopor eller sådant avfall som inte ska innehålla matavfall utifall det innehåller matavfall kat 1.

Syfte

Syftet med kontrollen är att säkerställa att matavfall inte hamnar i foderkedjan för produktionsdjur, undantaget pälsdjur. Om matavfallet går till teknisk användning eller som foder till pälsdjur eller sällskapsdjur ska kontrollen säkerställa att transporten sker i märkta behållare/förpackningar och att handelsdokument medföljer och att register förs.

Avgränsning i vägledningen

Denna vägledning ingår i ett pilotprojekt och omfattar enbart kontrollen av insamling och transport av matavfall kategori 1 och 3. Matavfall som går till förbränning omfattas inte av den lagstiftning som reglerar animaliska biprodukter. För övriga kontrollområden finns vägledningen ”Vägledning för Kommunernas offentliga kontroll inom området animaliska biprodukter” på Jordbruksverkets webb under fliken Tillsyn.

Denna vägledning är ett vägledande, icke juridiskt bindande, dokument som ska ge råd och stöd vid genomförande av den offentliga kontrollen.

Kontaktuppgifter

Djurhälsoenheten

036-15 50 00 (vx)

foderdjurprodukter@jordbruksverket.se

Risker inom kontrollområdet

Matavfall kategori 1 och 3:

Det finns en risk för att djur smittas av sjukdomar om matavfall kommer in i foderkedjan. Störst är risken där man hanterar produkter från länder där det förekommer epizootier som mul- och klövsjuka, svinpest, fågelinfluensa.

Dokumentationskrav/rapportering

I samband med kontrollen ska en kontrollrapport skrivas som åtminstone vid avvikelser ska skickas till kontrollobjektet.

Kontrollpunkterna 1-4 gäller matavfall kategori 3

Kontrollpunkter matavfall kategori 3

1. Går allt matavfall som avfall enligt miljölagstiftningen?

- Art. 2 g i förordning (EG) nr 1069/2009
- Art. 21 punkt 4 i förordning (EG) nr 1069/2009

Instruktion

Kontrollera om allt matavfall går som avfall enligt miljölagstiftningen.

Kommentar

Om matavfallet samlas in enligt miljölagstiftningen (förbränning, rötning eller kompostering) behöver inte kommunen vidta ytterligare åtgärder utifrån den lagstiftning som reglerar animaliska biprodukter. Detta betyder att kraven om handelsdokument och märkning inte gäller vid uppsamling och transport av matavfall till förbränning, biogas eller komposteringsanläggning. Matavfall som går till förbränning omfattas inte av den lagstiftning som reglerar animaliska biprodukter.

För övriga kontrollområden finns vägledningen ”Vägledning för Kommunernas offentliga kontroll inom området animaliska biprodukter” på Jordbruksverkets webb under fliken tillsyn.

Kontrollpunkterna 2-4 gäller om matavfallet kategori 3 lämnas ut till teknisk användning eller som foder

2. Får den mottagande anläggningen motta matavfallet kategori 3?

- Art.11 b i förordning (EG) nr 1069/2009
- 2 kap. 22 § verkets föreskrifter SJVFS 2006:84

Instruktion

Kontrollera om matavfallet lämnas ut till teknisk användning eller som foder.

Kommentar

Insamlat fett från kök räknas som matavfall och kan gå till teknisk användning, t.ex. biobaserade drivmedel. I så fall måste anläggningen som tar emot materialet vara registrerad eller godkänd.

Det är inte tillåtet att utfodra andra produktionsdjur än pälsdjur med matavfall eller foderråvara som innehåller eller framställts av matavfall. Det är inte heller tillåtet att utfodra vilt eller grisar och fåglar som är sällskapsdjur, djurparksdjur eller cirkusdjur med matavfall.

3. Används handelsdokument och register vid utlämning och transport av matavfall?

- Art. 21 punkt 2 och 4 i förordning (EG) nr 1069/2009
- Art. 17 i förordning (EU) nr 142/2011 och bil. VIII i förordning (EU) nr 142/2011

Instruktion

Om matavfallet lämnats ut som foder eller till viss* teknisk användning kontrollera att transportören eller avsändaren för ett register över utlämningen, samt att det finns kopior på handelsdokument samt att de är korrekt ifyllda.

Kommentar

Vid utlämnande och transporter av animaliska biprodukter ska avsändaren utfärda ett handelsdokument i original som ska finnas med vid transporten. Avsändaren och transportör ska behålla kopior på handelsdokumenten. Syftet med dokumentet

är bland annat att säkra spårbarheten och att avsändaren intygar vad sändningen består av.

Kontrollera handelsdokumenten. De ska vara korrekt ifyllda vilket bland annat innebär att rutan om att materialet är avsett till foder ska vara ikryssad om det ska användas som foder. Registrerings eller godkännande nummer mottagaren fått av Jordbruksverket ska vara ifyllt. Kontrollera även att kategori 3 är ifyllt om EUs standardiserade handelsdokument används.

Kopia på handelsdokumentet ska sparas i minst två år.

I första hand ska detta dokument användas:

”Handelsdokument för transport inom Sverige av obearbetat kategori 3-material och icke frånskilt mag- och tarminnehåll”. EUs standardiserade handelsdokument ska användas om matavfallet går till andra EU-länder. Mer information om handelsdokument hittar du på Jordbruksverkets webbsida, under djur, produkter från djur, handelsdokument.

*Inget handelsdokument krävs om det är matavfall (inkl. fett) av kat 3 som går till förbränning, biogas, kompost eller tillverkning av biodiesel.

4. Är behållaren/förpackningen med matavfall korrekt märkt vid utleverans?

- Art 21 i förordning (EG) nr 1069/2009
- Art 17 i förordning (EU) nr 142/2011 och kap 2 punkt 2 bil. VIII i förordning (EU) nr 142/2011

Instruktion

Kontrollera att behållare eller förpackningen med matavfallet är korrekt märkt.

Kommentar

Under transport och lagring ska förpackningen, behållaren eller fordonet vara märkt och tydligt ange

- a) vilken kategori de animaliska biprodukterna tillhör, och
- b) ”Ej avsett att användas som livsmedel” när det gäller matavfall kategori 3-material.
- c) Om transporten sker till ett annat EU-land ska märkningen vara för kategori 3-material ha grön färg med hög andel blått, så att man klart och tydligt kan skilja färgen från andra färger

Kontrollpunkterna 1-4 nedan gäller matavfall kategori 1

Kontrollpunkter matavfall kategori 1

1. Är den mottagande anläggningen godkänd eller registrerad för att ta emot matavfall kategori 1?

- Art 8 samt art 12 i förordning (EG) nr 1069/2009

Instruktion

Kontrollera att den mottagande anläggningen är godkänd eller registrerad för att hantera matavfall kategori 1.

Kommentar

Matavfall kategori 1 får tas om hand på följande sätt:

- Förbränning i en avfallsförbränningsanläggning som har miljötillstånd och som är registrerad hos Jordbruksverket för att ta emot matavfall kat 1.
- Nedgrävning på en av Jordbruksverket registrerad deponi. Nedgrävning är dock normalt inte ett alternativ på grund av gällande miljölagstiftning.

2. Transporteras och förvaras matavfallet i lämpliga behållare och är de korrekt märkta?

- Art 21 i förordning (EG) nr 1069/2009
- Art 17 i förordning (EU) nr 142/2011 och kap 2 punkt 2 bil. Bilaga IX och VIII i förordning (EU) nr 142/2011

Instruktion

Kontrollera att fordon och/eller behållare är förseglade, täta och rengjorda och korrekt märkta. Djur får inte komma åt matavfallet.

Kommentar

Under transport och lagring ska förpackningen, behållaren eller fordonet vara märkt och tydligt ange ”Kategori 1-Endast för bortscaffande”. Behållarna ska vara täta och rengörbara.

Animaliska biprodukter och därav framställda produkter ska samlas in och transporteras i förseglade, nya förpackningar eller övertäckta, läckagefria behållare eller fordon.

Registrerade driftansvariga som transporterar animaliska biprodukter eller därav framställda produkter ska, utom då detta sker mellan den driftansvarigas olika lokaler, särskilt

- a) kunna uppvisa uppgifter om fordonens identifiering som gör det möjligt att verifiera användningen av fordonen för transport av animaliska biprodukter eller därav framställda produkter,
- b) i tillämpliga fall rengöra och desinficera sina fordon,
- c) vidta alla andra nödvändiga åtgärder för att förhindra kontaminering och spridning av sjukdomar som kan överföras till människor eller djur.

3. Är transporten registrerad för att hantera matavfall kategori 1?

- Art 23 i förordning (EG) nr 1069/2009

Instruktion

Kontrollera att transportören är registrerad för att transportera matavfall kategori 1.

Kommentar

Du hittar registrerade transportörer här på Jordbruksverkets webbplats.

4. Används handelsdokument och register?

- Art. 21 punkt 2 och 4 i förordning (EG) nr 1069/2009
- Art. 17 i förordning (EU) nr 142/2011 och bil. VIII i förordning (EU) nr 142/2011

Instruktion

Kontrollera att avsändaren för ett register över utlämningen, att det finns kopior på handelsdokument samt att de är korrekt ifyllda.

Kommentar

Vid transporter av animaliska biprodukter ska avsändaren utfärda ett handelsdokument i original som ska finnas med vid transporten. Avsändaren samt transportören ska behålla kopior på handelsdokumenten. Syftet med dokumentet är

bland annat att säkra spårbarheten och att avsändaren intygar vad sändningen består av.

Kopia på handelsdokumentet ska sparas av avsändaren i två år.

Handelsdokument D 226 eller det standardiserade i EU-förordningen ska användas.

Mer information om handelsdokument hittar du på Jordbruksverkets webbsida, under djur, produkter från djur, handelsdokument.

Register ska föras. Kontrollera att den som ansvarar fört register över mängd, kategori. Uppgifterna ska sparas i minst två år.